

Historielagsnytt

NR. 2/2021 - 40. ÅRGANG

Malmveien anno 2021 - Se s. 4-7

Vasaloppet 1974 på treski - Se s. 10-11

En vandring tilbake i tid - Se s. 16-17

*Skoer og Konnerud
Historielag*

Hei

På årsmøtet vårt i september, ble det spurt om hva vår gode økonomi skyldtes. Svaret var utgivelsen av boken «Vandring langs et vassdrag.» ført i pennen av Ole Kristian Mortensen og med nydelige fotografier av Reidar Halden. Som mange andre er jeg eier av denne boken og fikk behov for et «gjensyn.» Bare omslaget minnet meg på hvorfor jeg måtte kjøpe flere eksemplarer; det er jo en vakker gavebok. Og i forordet skriver daværende leder Toril Naper Hauge: «I denne boken levendegjøres fortiden og innlemmer nåtiden.»

Hva har skjedd siden vårt 25 års jubileum som var anledning for denne utgivelsen? Har vi fortsatt med å levendegjøre

fortiden og innlemme nåtiden? Jeg vil svare et rungende ja; et godt eksempel er restaureringen av Skjeldrumsaga, restaureringen av Rønnehue og kartleggingen av Malmveien fra Konnerud til Hof. Sistnevnte er nå ferdigstilt, og vi gleder oss til den offisielle åpningen til våren. Nok en gang kjenner jeg på en enorm takknemlighet til alle dere i våre komiteer som nedlegger et enormt arbeid og gjør historielaget til en levende organisasjon: TUSEN TAKK!

Til slutt vil jeg ønske hver og en av dere en god jul og et godt nytt år, med håp om at vi ses i det nye året!

Hilsen Hanne

Hanne S. Fretheim.

Årsmøte i historielaget

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

Styret har følgende sammensetning i 2021, Hanne Skjeldrum Fretheim fortsetter som leder, Jan Sundby Ekeberg nestleder, Linda Skjeldrum sekretær, Gunnar Wam kasserer, styremedlemmer og varamedlemmer er Kåre Odden, Liss Irene Prøis, Trond Julin og Jakob Vik.

Jon Halden og Anne Lise Bjørge Erichsen takket av etter mange år i styret.

Styret takket alle for innsatsen, de som har bidratt i komiteer og utvalg, uten frivillig innsats og interesser hadde det ikke vært mulig å ha en aktiv forening. Nye ble ønsket velkommen inn i de forskjellige utvalgene på Sørvangen den september kvelden.

Årsmøte skulle vært gjennomført 8.april, men ble flyttet til 9.september og da ble det også mulig å gjennomføre årsmøte.

En glad gjeng, styret i Historielaget er, Liss Iren Prøis, Hanne Skjeldrum Fretheim og Linda Skjeldrum, bak Kåre Odden, Gunnar Wam og Jan Sundby Ekeberg.

Innhold

Styreleders spalte	s. 2
Malmveien anno 2021	s. 4-7
«Slitsomme» begravelser fra Konnerud til Skoger	s. 8-9
«Sjefen» i toppform	s. 9
Vasaloppet 1974 på treski	s. 10-11
Skøytebane i Svingen	s. 12
Historielagets bildedatabase - ikke bare bilder	s. 13
En skiløper og skogens mann forteller	s. 14-15
En vandring tilbake i tid	s. 16-17
For 45 år siden	s. 18
Ringen er sluttet	s. 19
De ukjente krigsheltene	s. 20
Mange rare stedsnavn på skauen	s. 21
Tilbakeblikk. Konnerud før i tida	s. 22-23
Åpen dag på bygdemuséet på Borge	s. 24-25
Skråblikk av Inger Johnsrud	s. 25
Totalt forandret - rundt Skoger stasjon	s. 26-28
Et lite hus med lang historie	s. 29-30
Fullt hus på høstmøte	s. 31
Vårtur 2022	s. 32

Malmveien anno 2021
s. 4-7

En skiløper og skogens mann forteller
s. 14-15

Redaktørens vignett

En stor jobb er utført

Rydding, merking og opparbeidelse av den gamle traséen har pågått lenge og det har vært et positivt samarbeidsprosjekt mellom Skoger og Konnerud Historielag og Hof Historielag, også mange ulike grunneiere. I en periode på 30 år gikk ferdselen via Sagdammen, Heia, Skulkerud, Gravdalsvollen, Store Svarttjern og ned til Thorrud ved Eikeren. Mange har bidratt og endelig har det blitt gjennomført, for dette har det vært snakket om lenge. Husker Hans Haveraaen holdt et

foredrag om dette for 10-15 år siden på et møte på Sørvangen. «Det finnes flere veier til Rom». Når man googler, finnes det 5 forskjellige traseer over skauen ifølge Torbjørn Grov. Nå har hoved traséen blitt merket opp med fine gule skilt, et historisk arbeid er utført av en sprek arbeidsgjeng! Tok selv en sykkeltur i et nydelig høstvær i deler av Malmveien fra Konnerud og de flotte gule skiltene viste vei, så tusen takk for en fin jobb!

Tone Sverreson Ørmen
Redaktør

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 2 oktober 2021 40. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder:	Hanne Fretheim
Nestleder:	Jan Sundby Ekeberg
Sekretær:	Linda Skjeldrum
Kasserer:	Gunnar Wam
Styremedlem:	Kåre Odden
Styremedlem:	Liss Iren Prøis
Varamedlem:	Jakob Vik
Varamedlem:	Trond Julin

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør:	Tone Sverreson Ørmen
	tone.sverreson.ormen@gmail.com
Medlem:	Inger Johnsrud
Medlem:	Haldis C. Sørby
Medlem:	Elin Eskerud
Redaksjon:	redaksjon@skhist.no

Fotokomité

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Jan Sundby Ekeberg

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult Andebu AS
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Malmveien anno 2021.
Foto: Tone Sverreson Ørmen

Malmveien anno 2021

«Den lange, lange sti over myrene og inn i skogene hvem har trukket opp den? Mannen, mennesket, den første som var her. Det var ingen sti før ham.»

Tekst: Audun Knappen

Denne innledningen fra Knut Hamsuns «Markens grøde» lå oss i bakhodet som ansporende for vårt forehavende, men den traff oss ikke helt. For stien vi hadde tatt på oss å gå, var trukket opp allerede mange hundre år før. Men vi var til gjengjeld lovet 22 kilometer med ganske god merking hele veien. – Intet annet oppdrag kunne ha trigget oss mer.

Den lange marsjen

Dagen var onsdag 8. september 2021. Klokka var 9.00 på morgenen, og stedet var SIF-hytta i Konnerudmarka. Erik Bjørnløv-Larsen hadde brakt Tom Hayden og undertegnede dit med bil. Allerede kommet var Jens Petter Nielsen. Vi tre sistnevnte skulle straks i gang med å teste den nymerkede «Malmveien» til Eidsfoss.

Morgenen var fin, vær og temperatur lovet det aller beste for turen over skauen. Vi tre hadde fått kjennskap til at en milsluker noen dager tidligere hadde gått hele turen til Eidsfoss på fire timer og førti minutter, eksklusiv tjue minutter pause. Vår oppdragsgiver hadde imidlertid ikke bestilt verdensrekord, så vi lot oss ikke stresse av opplysningen der vi la i vei presis kl. 9.06. Malmveiens offisielle startpunkt er området ved Nikkerudgruvene, så vi fikk fra SIF-hytta en prolog på ca. én kilometer som påslag til Malmveiens 21 kilometer.

Montebelloløpets trasé

På startpunktet under skogsplassen Nikkerud kunne vi lese bl.a. følgende på den første av i alt ni oppslagstavler langs veien:

Skoger og Konnerud Historielag har, i samarbeid med Hof Historielag, rekonstruert en over 300 år gammel trasé, hvor malm

Tom Hayden (t.v.) og Jens Petter Nielsen er klare ved startstedet Nikkerud. (AK).

ble transportert med hester og slede om vinteren, fra Nikkerud gruver til Eidsfos Verk. Nikkerud gruver hadde sin første drift på siste halvdel av 1600-åra, og ble drevet med diverse opphold frem til 1889. Gruvene ble overtatt av Eidsfos Verk i 1697, og dermed oppsto behovet for transport av malm fram til verket.

Til Sagdammen slapp vi oss ubesværet ned langs traseen der Montebelloløpet på ski gikk i gamle dager, altså i tiden før glassfiberskiene. Oppslagstavla her var ikke optimalt oppstilt idet Malmveiens kart og tekst ikke hadde plass annet sted enn på siden vendt fra stien. Dette skulle man søke å få endret. Det var likevel ikke vanskelig å lese at ...

I en periode på 30 år gikk kjørselen via Sagdammen, Heia, Skulkerud, Store Gravdal, forbi Svarttjerna, og ned til Thorrud ved Eikern.

Det var denne traseen gjennom ødemarka de to historielagene, med både stor og litt mindre sikkerhet, hadde sporet opp ved hjelp av et nitid arkivstudium, markvandring og deretter til slutt gjennom utallige dugnadstimer tydelig merket for allmenn ferdsel.

Spikret i Malmveiens historie

Nedover Bremsedalføret gikk det makelig på fin, fallende, lett-gått sti; vi var uthvilte og lite preget av varmen som gikk på. Langs kulturminnet Malmveien er det også andre kulturminner å iakttå. Bremsesagas nesten pyramidestore steinfundament ligger fortsatt på høyden over bekkeløpet, og jernboltene som styrte renna med vann inn i skovlhjulet, kan fortsatt sees av dem som tør ta seg ned i juvet.

I den aller nederste, bratte kneika plukket vi fram heftige minner fra seinvinterdager da formiddagssola hadde bakt snøen våt i den sydvendte bratta, og ettermiddagens fallende temperatur

Kulturminnet Skulkerud. (AK).

Hans Myhre tar seg av Juicy. (TH).

hadde gjort en trivelig skitur om til kun et spørsmål om liv eller død.

Ved Heiabruene var oppslagstavla ennå ikke kommet opp. Når den er oppe, vil publikum kunne se at stedet kalles Sandvadet. Dette er et smørøye for skaufolk både på sommer- og vinterføre, kanskje mest det siste. Tavla her har potensial for ganske mange 'likes'.

Stien opp langs Korsbekken og Skulkerudbakkene til Plassane tok snart av fra skogsilveien. På veien opp pekte Tom ut Daumannsmyr ute til høyre for oss. I den nesten tre kilometer lange og seige motbakken leverte 81-åringen idrett på høyt nivå. Også det skal være spikret i Malmveiens historie.

Gul merking

Oppstigningen hadde vært preget av sval skygge fra den høye og tette granskogen på begge sider av stien, men oppe på Plassane tok sola godt imot oss og badet det vakre, åpne området i en skinnende skjønnhet som hadde vært mer enn bra nok en midtsommerdag.

Vi hadde fulgt, og skulle fortsatt en stund følge, gul merking. Gul farge var den eneste farge Maria Boström, Selvik Bruks skogsjef, hadde tillatt. Hennes syn var at kulturstier skal merkes med gult. Ikke urimelig - at dette er en kultursti, er det vanskelig å motsi. Dessuten, gulfargen har det fortrinn at van-

Trioen på fylkesgrensen. Fra venstre: Hans Peter Fleischer, John Wallumrød og Hans Myhre. (AK).

Ved Ormetjern lå slipp-plassen «Hassel». (AK).

dreren lett fanger den med blikket, nesten uansett årstid. Men vær klar over at det ikke er en hvilken som helst gulfarge som viser vei. Den heter noe så knastørt som S0580-y20R, men bærer likevel det saftige navnet Juicy.

Det var nettopp Juicy som snart ledet oss vekk fra allfarveien og opp mellom Finntomtåsen og Svarvaråsen. Forbi Vintermyr tredde vi støvlene våre konsentrert langs myrhalsen, og over stein og røtter var vi snart ute på kjøreveien, den fra Gravdalsstjerna til Gravdalsvollen. Det var godt å få slett grusvei under sålene igjen etter at vi hadde tråklet oss gjennom et noe gjenstridig lende.

Treff på grensa

På Store Gravdal kunne vi lykkeønske hverandre med at vi nå hadde lagt 10 kilometer i ganske smult farvann mellom oss og SIF-hytta. Vi var fortsatt i god kondisjon, våre føtter hadde gjort godt arbeid, og selvtilliten var på oppadgående kurs. Vi så på hverandre og nikket: Jo, dette går fint – ennå.

På det forestående langstrekket skulle vi passere fylkesgrensa. Der – ved Briskemyr – skulle etter planen tre uthvilte karer møte oss og følge med ned til bygds. Vi så fram til mer selskap. Der sto da også Hans Peter Fleischer og John Wallumrød (Hof Historielag), og Hans Myhre (Skoger/Konnerud Historielag). Trioen tok bølgen og klokket oss inn på den sterke tiden tre timer og ti minutter. For vår videre helbreds skyld ble vi unnet en halv times pause for inntak av mat og drikke.

Sekstetten – med en gjennomsnittsalder for de fem eldste på 77 år – fortsatte ferden klokka 13.45. På den andre siden av fylkesgrensa var traseen merket med ydmykt lys blått, turistforeningenes egen, kode 1040B, men het offensivt Frisk.

Sola brant nådeløst fra den åpne september-himmelen; avslutningen kunne bli tøff. Sommeren hadde vært tørr, og det var lite vann i bekkene. Det sislet bare så vidt lite grann langt nede i gropene, som dessuten var vanskelige å komme nedi for gamle kroppar med støle bein og stive nakker.

Full av respekt

På de rolige strekkene henfalt man til refleksjon: Var kanskje vår nokså småpludrende rusling gjennom seinsommerskogen i overkant tilbakelent sett mot bakteppet av det vi antar varlasskjørernes umenneskelige slit i sprengkulde og djupsnø for

et tarvelig utkomme? Man var imidlertid – tro meg på det – full av respekt for deres innsats. Uten denne respekten ville det i dag ikke ha vært drivkraft stor nok til å få konservert dette viktige kulturminnet for ettertiden.

Vi passerte skråmyra Sorgensmyr på vår høyre side. Dette sorgens navn har myra fått etter de mange elgjegere som har sittet der på post og intet hørt av losen i skauen rundt – før elgen sto der. På Ormemyr gjorde vi ny stans. Hans Peter ville vise oss noe, et krigsminne fra vinteren 1945, med særmeldingen «Lam i bakhodet». Her skulle slippsjefen Hans Russeltvet («Jim») med hjelpere ta imot to slipp: 31.3. og 19.4. De fikk bare det første. Alle slipplasser i Vestfold, Milorg-distrikt D15, hadde et treslag som kode. Denne plassen het «Hassel».

Vel framme på plassen Håkonshallen, oppkalt etter Håkon Torrud d.e., ble det forkynt «fem minutter». Det passet godt; det begynte å røyne på. Sola stekte, og terrenget var stedvis temmelig krevende. Veltrente o-løpere ville ha fått kjørt seg. Det som var igjen av drikke i flaskene, fant korteste vei ned gjennom tørre struper. Vi som var nye i terrenget, fikk opplyst at det stort sett var utover nå. Meldingen ble godt mottatt.

Legendestatus?

Fra Håkonshallen slapp vi oss ned i Kleivtjernmyra som vi denne dagen kunne ha krysset i sandaler. Nedover langs Torrudelva fikk landskapet et temmelig vestlandsk preg, litt alpint – nærmest. Steile vegger reiser seg på begge sider. Krokkleiva på Ringerike er berømt og besøkt. Denne navnløse kleiva får

Denne malmfurua viste oss veien til Eidsfoss. (TH).

sikkert samme legendestatus når bare Malmveien blir bedre kjent.

Traktorveien var lett å gå. Mer møysommelig ble utforbakken da vi tok inn på den såkalte «Hesteveien» som hadde de bratteste utforkneikene og de største steinene på turen. Vi hadde lest på et oppslag at

Et malmlass var på 1000 kg, men kunne ofte veie mindre avhengig av hest og utstyr, vær og føreforhold.

Hest ned her, og slede med mange hundre kilo malm?! Spørsmål ble reist om hvordan det kunne gå til. Ingen hadde det gode svaret.

Vi landet omsider nede i sivilisasjonen ved Torrud, der det var vei for biler og utsikt over en speilblank sjø. For oss første-gangs besøkende hadde nedstigningen kjentes voldsom. Hadde vi virkelig vært så høyt over Eikern som vi hadde? Jo, vi hadde det.

Klokka 17, vi kikket på hverandre; pepen var borte, men vi skulle jo til Eidsfoss! Hvem ville foreslå å gå videre de siste fem og en halv kilometerne? Dette var akkurat den dagen da Drammen satte norgesrekord for varme i september med 28.6 grader – i skyggen. Klokka ville bli nærmere halv sju før vi var framme. Det ble en kort rådslagning. Forslaget om å avslutte turen vant bred tilslutning, men vi lovt hverandre at vi ikke skulle sette endelig punktum for vandringen vår der.

Til Eidsfoss

Vi holdt det vi lovt, så tirsdag 21. september, da temperaturen hadde falt 14 grader siden sist og bakken var våt, var vi klare igjen. I pausen var det byttet. Ut gikk Hans og Jens Petter, inn kom Arild Bergli Olsen.

Transporten gikk videre via Hovet og Vassbotn til Eidsfos og muligens på Eikern-isen når det var mulig. Underveis var det ikke bare snakk om den korteste traseen, men den som egnet seg best avhengig av snø og is på myrer og vann, samt stigning og fall i terrenget.

Vi peilet oss derfor inn mot Hovet og Vassbånn. Med sivilisasjonen bak oss

En vandring på Malmveien i 2021 har bare ett naturlig endepunkt. Fra venstre: Audun Knappen, Arild Bergli Olsen, H. P. Fleischer, Erik Bjørnløv-Larsen, Per Runar Thoresen. (TH).

dukket vi inn i skogen, men ikke på slepa som opprinnelig var Malmveien. Den gikk nærmere vannet et stykke; merkingen fulgte alternativ trasé, men vi koblet oss på originalen etter hvert. Den gikk over lange strekk gjennom ganske grå hverdagsskog. Det var mye rufsete vegetasjon å se, mange grinende hogstflater på begge sider, men stundom gikk vi i frodige og hyggelige alleer, og ett og annet utsyn over Eikern gjorde godt for øyet. Stien var stort sett åpen og jevn, lett å gå.

Det slo en at til tross for hva Malmveien faktisk har vært – over tid, er den helt fri for fysiske, historiske minner som kan knyttes direkte til ferdselen. Som de siste sledesporene forsvant i vårværet, er også andre spor forsvunnet. Men ett og annet gammelt kan man likevel stanse opp ved her på den siste etappen.

Man kan for eksempel stanse opp ved Petrealøkka som har navnet sitt etter Gurine Petrea Grønberg. Hun var født på plassen i 1846, ennå mens malmferdselen pågikk. En kan også bruke litt tid ved ei diger malmfuru som i brysthøyde

er mer enn tre meter i omkrets. Kommer man på Malmveien og har mistet kursen en tåkedag, er det bare å ta kurs etter furua. Den er også høy nok.

Vi nådde sivilisasjonen på Eidsfoss ved plassene Øvre Dokka og Bergli. På sistnevnte sted vokste turkamerat Arild opp. Han er født nøyaktig hundre år etter Petrea, men på det tidspunkt var malmkjørselen over.

Vi fulgte stien videre langsmed kanten på åkerlapper som plassene her oppe i Hovet drev den gang veien til overlevelse gikk gjennom nøydsomhet, og vi kom ut på lysløypa. I slak skråbakke slapp vi oss ned forbi Bollerud og ut på asfalten. Det var opplagt at en tur på 21 kilometer i skogsterreng ikke kunne ende på asfalten i Vassbånn. En vandring på Malmveien anno 2021 har bare ett naturlig endepunkt: Eidsfoss Kro.

«Slitsomme» begravelser fra Konnerud til Skoger

Av: Per Runar Thoresen

Kilder: Skogerboka og boka om Konnerudverket.
(Erik Bjørlov-Larsen/ Jo Sellæg)

Min tipp, tipp, tippoldefar (trippeltipp) het John Pedersen, var født i 1729 og døde i 1798, - 69 år gammel. Han må ha hatt en god helse for 69 år var betydelig høyere en snittalder på den tiden og særlig for de som drev med gruvedrift.

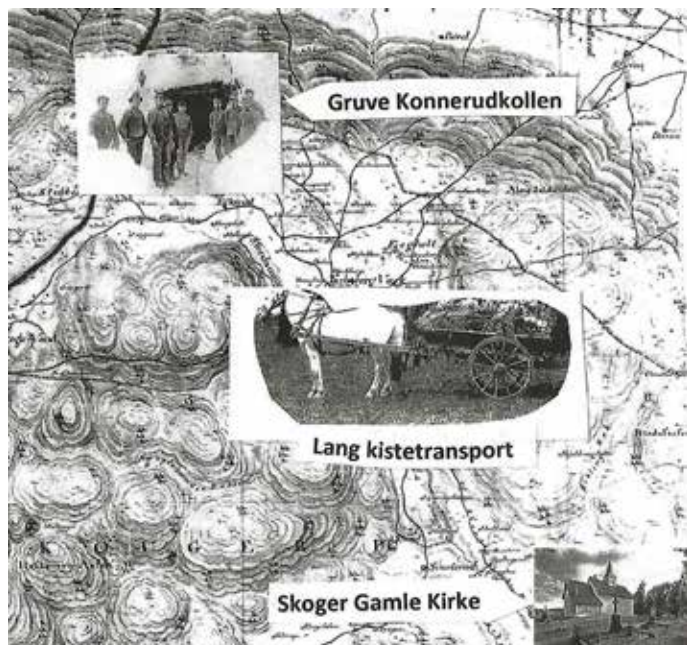
Han jobbet som Pukkstiger i Konnerudverket og iflg. definisjonen på Pukkstiger, var han den daglige leder av Pukkverket hvor de sikkert hadde sunnere arbeidsvilkår enn de som jobbet inne i gravene. Iflg. lønnstabellen (se rammen) hadde han også bonus uten at jeg vet hvor vellykket det var.

Ikke vet jeg hvordan han døde og hvor og hvordan han ble begravet. Som lokal innfødt og antagelig pensjonert gruvearbeider, antar jeg han fikk en sivil begravelse uten innblanding fra Konnerudverkets administrasjon. Fra kilder om Konnerudverkets virksomhet kan vi lese om høy dødelighet, ikke minst blant tyske gruvearbeidere som var lite bekvemme med det norske klimaet.

Fakta

Stillinger ved Konnerudverket

Stilling	Lønn-riksdaler
Direktør	600
Bergskriver	234
Schichtmester	234
Pukkforvalter	234
Hyttemester	234
Overstiger	120
Gruvestiger	96
Visestiger	78
Pukkstiger	72 + bonus
Nachtfaller	48
Sjakt - og skytehauer	54
Knekt	42
Sprenger	36
Kybejunge/Borejunge	30
Gruvejunge	24
Kirurg	240
Skolemester	108

Kistetransport.

«Slitsomme» begravelser

Da Konnerudverkets drift i 1736 ble flyttet fra Selvig, ble det en betydelig vekst i folketallet på Konnerud hvor det på det meste jobbet over 350 mann i forbindelse med gruvedriften. I Erland Thoresens erindringer bekymres det både over innvånere og arbeidere som mangler en kirke. Behovet for en begravelsesplass meldte seg med stor tyngde, men dette trakk ut i tid. Det var tidligere fastsatt kostbare prosedyrer ved begravelser («likbegjængelse») Den godt over milen lange veien til Skoger Gamle kirke med hest og vogn eller slede på svingete og dårlige veier gjorde ikke saken enklere.

Prosedyrer ved begravelser

Virksomheten ved gruvedriften var sterkt preget av rang og stilling. (se egen ramme med lønn og stillinger). Når en bergmann døde, påla reglene at hans overordnede *Stiger* skulle sørge for kisten men også å organisere gravferden. *Stigeren* måtte skaffe folk til å grave graven og sørge for bæring og følge liket til graven. Han måtte da rekvirere to mann fra hver gruve. Disse bar og fulgte liket i prosesjonen til kirkegården under en *Understigers* anvisning, som gikk foran liket og etter dets nedsettelse takket av folkene.

Hvis derimot en *Understiger* døde, måtte det skaffes 4 mann fra hver gruve som fulgte gravprosesjonen, mens *Overstigeren* anførte prosesjonen. Om en *Overstiger* døde, var det samme prosedyre, men da med 6 mann fra hver gruve. Ved en *Schichtmesters* død ble liket båret av *Understiger* (8 fra hver gruve) Prosesjonen ble ledet av en *Overstiger* som ved denne anled-

ning bar en marchalstav. Jo høyere stil-
ling med dødsfall, jo flere deltakere og
mer staffasje med marchalstaver og
bergfaner.

I tilfelle ved Direktørens død, var det be-
stemt at både hytte,- pukk,- og gruvefol-
kene skulle følge liket og en Geschwor-
ner (Bergembedsmann/Bergmesterens
assistent) følge prosesjonen, og tvende
(to) betjenter skulle føre marchalstaver
foran liket. Forøvrig måtte ingen berg-
mann være i nærheten av begravelsen
hvis de ikke var kledd i bergdrakt.

Greven kontakter kongen

Med nevnte prosedyrer og lang vei,
kunne en lett forstå at Grev Wedel Jarls-
berg så et sterkt behov for «innsparing»
og gravplass nærmere gruvedriften på
Konnerudkollen. I 1737 søkte han Kong
Christian den sjettede av Danmark og Nor-
ge om å få anlegge begravelsesplass for
Værkets døde, og en kirke i nærheten for
Værkets allmue. Svaret kom samme år
datert 12. juli fra Fredensborg slott.

*«Kirkegaarden skal anlegges på et be-
kvent sted på Svarterud gård. Jorden
skulle vies av enten biskop eller prost
og så kunne de avdøde Bjergfolk derudi
begraves. Med tiden kunne man også
tillate oppført en liten kirke på samme
grunn, hvori gudstjenesten av Presten til
Sande Prestegjæld for Bjergfolket kunne
forette.»*

Historielaget har hatt diskusjoner hvor-
vidt kirkegården ble realisert på Svarte-
rud eller ble anlagt på Eikholdt der Kon-
nerud gamle kirke nå ligger.

Etter hvert ble det både kirkegård og en
stakkarslig kirkebygning på Eikholdt.
En låveaktig simpel bygning (kapell)
med 6 vinduer og ellers dårlig tilstand.

Daværende greve lot seg i 1777 overtale
til å utbedre kapellets tilstand. Den fikk
også tillatelse til å utføre flere sakramen-
ter. Vi gjør et stort hopp i beskrivelsen
av det gamle kapellet fram til nåværende
Konnerud Gamle kirke som ble innviet
i 1858.

Knappskattekassen

Den såkalte Knappskattekassen var en
«trygdekasse» som fikk inntekter fra
Værkets drift og gjennom lønnstrekk fra
de ansatte. Man hadde ordninger med
pensjon til gamle og svake, skade og sy-
kelønn samt enkelønn. Det ble også gitt
støtte ved begravelser, normalt med et
beløp tilsvarende to måneders lønn.

Fortsatt alvor og respekt

Selv om dagens begravelser/bisettelser
og behandling av døde har endret karak-
ter, må vi fortsatt kunne konstatere at vi
fortsatt har stor respekt for de døde og
prosedyrene rundt dette. Vi har hatt en
utvikling med jordfestelser, kremasjo-
ner, urnenedsettelse og askespredning.
Avdødes rang og stilling er tonet ned,
men alt skjer med den største respekt og
det alvor det fortjener.

«Sjefen» i toppform

Tekst og tegning: Erik Grindrud

Tiurleiken er for mennesket et av vårens
vakreste eventyr, men for tiuren blodig
alvor og kamp om røyenes gunst. Min ti-
urleik var inne på Vestskogen ved Gam-
pedalstuen oppe i Høgås. Denne besøkte
jeg for første gang sent i april på slutten
av 1950-tallet.

I motsetning til orrespillet hvor man
måtte lage ei barhytte for skjul, kan
man på tiurleik velge å stille innpå, for
å komme tiuren så nær som mulig. Dette
er vanskelig og derfor meget spennende.
Det kreves både lærdom og erfaring før
man lykkes med dette. Uforsiktighet
straffes med en gang. To til tre skritt av
gangen, og så å bli stående helt stille til
neste «saging». Dette er og blir en ufor-
glemmelig opplevelse når man lykkes
fullt ut.

Det var stort å få oppleve en tiurleik,
med storfuglens mystiske spill langt der

*Sjefstiuren i spillposisjon, med oppslått
halevifte og strittende skjegg.*

inne i gamleskogen oppe i Stor-Høgås.
Disse øyeblikkene gjorde at en besøkte
denne leiken flere ganger, men en var
ikke alltid like heldig. Hjemturen kunne
bli både lang og hard, avhengig av vær
og føre. Men minner om de opplevel-
sene man hadde fått med seg i de tidlige-
re vårmorgener førte til at en syntes det

var strevet verd. Høydepunktet er og blir
når storskogens førstefiolinist byr opp
til festforestilling. Tiuren er vår største
skogsfugl, og kan veie opptil 6 kg. Det
er mange slike tiurleiker i Drammens-
marka sør.

Når vi først er på skogstur, la meg avslutte
med et vers som hører skogen til. Hvem
som har skrevet det er usikkert, men ved-
kommende var sikkert en naturvenn.

*Jeg har lyttet i undren til toners veld,
når mesterens tanke slo ild.*

*Men så vakkert som småfugl i en
solnedgangskveld,
det fikk han ikke til.*

Vasaloppet 1974 på treski

Det er mer enn en halv million mennesker som har gått Vasaloppet siden starten i 1922. Neste år kan skirennets feire 100 års jubileum.

Tekst bearbejdet av Tone Sverreson Ørmen i samtale med Erik Grinderud

Mange har hørt om dette rennet og kanskje hatt en drøm om å prøve. De siste årene har det blitt populært med langløp og mange trenings glade nordmenn og Konnerudbeboere har trent hardt for å gjennomføre dette rennet.

I 1974 hadde en ung mann på 33 år fra Konnerud meldt seg på rennet. Han hadde tenkt på det lenge, men i respekt av lengden på rennet hadde han ikke gjort det. Det er sikkert flere som har tenkt det samme, men Erik Grinderud ser i dag tilbake på de lange og slitsomme milene, med glede og at han tok mot til seg og meldte seg på i 1974, det var en opplevelse.

Det ble satt opp buss fra Drammen, og oppmøte var foran Børsen for de skiglade utøverne.

Ja, jeg erindrer at vi rundet børsenhjørnet og nedover Nedre Storgate, videre på hovedveien frem til Eidsvoll kro, hvor vi spanderte på oss kaffe og kaker. Turen gikk videre til Elverum, over riksgrensen mot Sverige og Selen, forteller Erik Grinderud.

- Vel fremme i Selen, ble vi plassert på forskjellige steder, jeg og tre andre hadde fått overnatting privat litt nærmere Mora. Der ble vi tatt imot av hyggelige folk, som hadde leid ut huset sitt til dette en gang i året. Kvelden gikk med til prat og koselig samvær. Det ble mye skipprat og vi unngikk ikke å nevne skikongen Sixten Jernberg og hans utførte bragder. Verten vår kunne da fortelle oss at han var naboen hans her, og at han også drev med travhester.

- Det ble ikke mye soving denne natten, vi måtte opp veldig tidlig, mines Erik.

Det var mange som brukte hovedveien til Mora og en kunne ikke risikere å bli stengt inne i bilkø. Mange turister fra Mora skulle se starten i Vasaloppet. Bussen til gutta fra Drammen kom og fraktet de til startstedet. Men bussen kunne ikke stå parkert ved start, så den kjørte avgårde til Mora.

- Vi ble ståene med skiene og ekstra klesutstyr så vi ikke skulle fryse. Disse klærne gikk til veiledighet før starten gikk.

Titusen skiløpere

Det var grense for hvor mange som kunne være med i Vasaloppet, det var 10 000 skiløpere, og dette året gjennomførte 7853. Deltakere ble silet inn i puljer, eliteløpere, løpere med mange Vasamedaljer og løpere fra andre land, der ble gjengen

fra Norge plasert. Den store svenske flokken var helt bakerst.

- Det ble rundt to timer å vente i startområde og jeg kom tilfeldig i prat med en svenske som hadde mange Vasaløp bak seg. Det var en hyggelig kar, antagelig har jeg han å takke for at medaljen ble min, legger Grinderud til. Det var fire minusgrader ved start og vi måtte smøre med klister, det var meldt mildere utover dagen. Svensken fortalte meg at det var et gammelt stabbur i enden av det lange startområdet, der kilte det seg alltid fast en mengde løpere som ikke fikk rikket seg. Han hadde et råd til meg, kom her så plasserer vi oss helt inn til tauene mot publikum. Her blir det alltid en åpning.

Skiløperne ventet på startskuddet, fra den kjente skiløperen Mora Nisse, da hørte de en merkelig lyd som kom bakfra. Den store gruppen bakerst hadde tjuvstartet, så de andre gruppene måtte se å komme av gårde siden gruppen bak presset på.

- Jeg fikk med meg at Mora Nisse ropte sabotarsje i høytaleren, men løpet gikk, forteller Erik og smiler.

Med klister på skiene gikk det fremover i høy fart, Erik sa til seg selv at denne farten ville jeg ikke nå Mora. Men han fikk en utrolig fin posisjon fra start av og farten roet seg noe etter hvert.

Det var fine løyper, flere i bredden og ganske harde, men man måtte ikke bytte spor for ofte, det var ulovlig. Gikk det for sakte ble det ropt bakfra «åka på».

Blåbærsaft og bullar

Vi nærmet oss matstasjonen Evertsberg, med «*søte bullar og blåbærsaft*». Men her sto de klare med tauet for å stenge løpere som ikke passerte, dette området innen klokken 14.00. Kom man gjennom før den tiden, fikk man gå Vasaloppet helt til Mora.

- Jeg merket meg at jeg lå i slutsikte for medalje og la ivrig i vei, begynte å kjenne på lengden. Ved Evertsberg var man halvveis, man må være aktiv herfra og inn til Mora for å erobre medaljen. Store deler av strekningen måtte jeg bruke armene, for det begynte å bli lite klister igjen på treskiene. Jeg hadde gode armer etter mye skogsarbeid hjemme på Konnerud, så det gikk bra fremover. Etter en tid med mye staking, kjente jeg en rar følelse i magen som jeg aldri hadde kjent før. Det var mavekrampe som slo til, jeg måtte ut av løypa en stund, det var ikke så langt fra parken i Mora. Mens jeg hvilte litt der var det en nordmann med norsk flagg, som var tilskuer og han gav meg en kopp kaffe. Jeg tok sjansen og inn i løypa bar det med meg.

I parken i Mora var det nedtelling, hvor mye tid det var igjen for å kunne ta medaljen. En svenske kom opp på siden av meg og sa, «*jeg tror vi hinner medaljen*».

De ordene gjorde at jeg mobiliserte alt jeg kunne - til tross for magesmerter. I enden av parken var det en bratt bakke, som vi måtte opp for å nå Vasagata og mål. Her ble det fiskebein og lite fart, men toppen ble nådd og jeg var inne i selve gaten og kunne oppservere mål. Her ga jeg alt jeg hadde igjen av krefter og nådde målet før tauet ble dratt over, og ingen flere medaljer skulle bli delt ut. Jeg kan huske en inderlig glede ved å ha mottatt Vasamedaljen, den la jeg i lomma med en gang. Jeg sto lenge der med min mavekrampe, og så på de som var for sent ute. Da fikk jeg øye på en kjent drammenser, han var jo av eldre årgang og jeg hadde veldig medfølelse med han der og da. Jeg

ble sendt videre til en kjeller ikke langt unna for bading. Her var det liv, mange svensker som feiret sin medalje med en hikas og stor jubel, jeg ble også tilbudt, men takket pent nei.

Jeg måtte flere ganger kjenne etter at jeg hadde medaljen i lomma. Jeg gledet meg over å ta Vasa medaljen, ved første forsøk, og i ettertid kanskje en av de siste nordmenn på treski med bare klister i midtranda.

Bussen vår kom, meningen var å overnatte i Mora, men vi hadde gjort en feil og hadde ikke bestilt plass. Beslutningen ble at bussen skulle kjøre nonstopp Mora - Drammen og slik ble det. Det ble stille etter hvert på bussen mange sov godt den natten, men å komme seg ut av bussen i Drammen, var ikke godt, beina virket ikke. Men vi fant våre privatbiler, som hadde stått parkert i byen og alle reiste hjem til sitt. Dette var en påkjennning, min alder var bare 33 år men jeg var sliten i flere dager. Det var mange tilfeldigheter som inntraff i Vasaloppet året 1974, og de var nok til min fordel.

Et spørsmål henger nå i luften, var Erik den siste nordmann som passerte mål på treski med medalje. Startnummeret til Grinderud var 8823.

NB! Magne Myrmo ble den siste verdensmester på treski i 1974 i Sverige. Det mesterskapet var i Falun og Myrmo vant med et sekund før Gerhard Grimmer som gikk på nye glassfiberski.

Skøytebane i Svingen

I 1953/54 ble det laget en skøytebane i Svingen i Skoger, Speed-banen ble den kalt og ildsjeler sto bak.

Foto: Reidar Halden

Tekst: Tone Sverreson Ørmen

Det var Engelkor sin store hobby og hjertebarn, Speedbanen i Svingen. I 1954 startet han og 15 andre å anlegge skøytebane, og året etter startet de Skøyteklubben Speed. Det var ildsjeler sto bak, det var smeden i Svingen, Harald Engelkor med sønnene Erling og Øyvind. Men de fleste som bodde i området var med dugnad og forberedelser av banen. Anders Svarterud eide området og de fikk en avtale med han om å benytte området og lage en skøytebane..

Vannet ble fordelt på bølgeblikkplater, det ble vannet med bøtter, men også med en gammel bil. Den første isflaten var klar til bruk 15. januar 1955. Isleggingen kom i gang med dugnadsinnsats, pumpe, lys kabel og lys ble skaffet ved hjelp av kommunal støtte på kr 800,- ellers var det private innskudd på kr. 40,- fra voksne og kr.25,- fra barn. Skøyteklubben SPEED ble stiftet 31. juli 1955 og Speed-banen ble et samlingssted for mange som bodde i området. I 1983 hadde klubben 70 husstandsmedlemmer. Banen holdes i hevd, men har ikke vært islagt siden 2015.

Område eies i dag av Drammen kommune og skøyteklubben Speed er blitt lagt ned.

Klart til vanning på «Speedbanen» fra v. Harald Engelkor, Anders Hagen og Øyvind Pedersen, det ble brukt en kanadisk Chevrolet fra krigen, typebetegnelse C60, høyrreratt og gasspedal i midten.

Historielagets bildedatabase – ikke bare bilder

I historielagets flotte base med historiske bilder som fotokomiteen møysommelig har samlet inn og registrert, gjemmer det seg også en annen kilde til lokalhistorien: lyd-filer med intervjuer. De fleste er fra midten av 1980-tallet, men det er også noen fra 2000/01.

Av Elin Eskerud

Arne Thorkildsen

Det var Arne Thorkildsen (1917-2008) som gjennomførte disse intervjuene. Han var en mann som satte spor etter seg på mange områder. Etter å ha arbeidet i NSB i 20 år utdannet han seg til sosionom, og jobbet resten av sitt yrkesaktive liv som sosialse-kretær i Drammen distrikt.

Ved siden av lokalhistorie var sang og musikk hans store inter-esse. Han skal ha traktert både orgel og fiolin, men det var som dirigent han ble mest kjent. Både Konnerud sangkor og Skoger sangforening var blant korene som fikk nytte godt av hans diri-gentferdigheter.

Da han ble pensjonist startet det han spøkefullt skal ha kalt «sitt tredje yrkesaktive liv» som lokalhistoriker. Det var først og fremst i Øvre Eiker, og da spesielt i Lurdalen og rundt Skar-ragruvene, at han la ned mesteparten av sin formidable innsats.

Her hos oss var han bl.a. medlem av Boplasskomiteen, og deres arbeide ser man resultatene av i utgivelsen «Folk og får» fra 1991.

Heldigvis for ettertiden tok han opp intervjuer med noen fra den eldre garde også i vårt distrikt.

Det som slår en når man lytter til samtalene, er hvor flink han var med mennesker og hvordan han med hyggelig småprat skapte en trygg atmosfære for å komme fram til historiene. Å høre stemmene gjør det svært levende. Man kommer tett på, og kan etter hvert som historiene vokser fram også f.eks. plukke opp spesielle ord og dialektuttrykk.

De fleste av disse samtalene er lange, opp mot 2 timer. De in-teresserte kan høre dem i full lengde ved å søke dem fram etter å ha logget inn i bildedatabasen, f.eks. ved å skrive inn thor-kildsen i Enkelt søk og hake av for dokument (ikke foto). Man kan også finne fram ved å søke med intervjuobjektets navn, og disse er: Aud Beheim, Bergliot Blichfeldt, Jørgen Borge, Håvald Engen, Borghild Eskerud, Kai Fjell, Helge Furuvoild, Kristian Gravdal, Karen Hallerud, Kasper Kaspersen, Sverre Kinnerud, Hans Skjeldrum, Hans Steen og Eli Treholt. Som et eksempel har vi i dette nummeret med et utdrag av in-tervjuet med Sverre Kinnerud.

Om Arne Thorkildsen: artikkel på lokalhistoriewiki.no, min-neord i Eikerminne 2009

Meld deg inn i historielaget

Hvis du melder deg inn i Skoger og Konnerud Historielag blir du en del av et aktivt lokalhistorisk og sosialt miljø. Du får medlemsbladet, Historielagsnytt to ganger i året – vår og høst. Du får også tilgang til vår bildesamling og dokumentarkiv via vår nettside. Send medlemskontigenten på kr. 300,- med ditt navn, postadresse og e-postadresse til konto: 2310.21.21554 Skoger og Konnerud Historielag, Postboks 9112, 3006 Drammen.

Du kan også Vippse til 104981 men husk å skriv navn, adresse og e-post, eller finn kontakter på vår hjemmeside, www.skhist.no. Kontakt kasserer Gunnar Wam, gunnwam@online.no.

En skiløper og skogens mann forteller

Sverre Kinnerud (1903-1986)

En strålende blåswix-dag i desember 1985 sitter Arne Thorkildsen i stua hjemme hos Sverre Kinnerud på Viksetra. Båndopptakeren surrer mens praten etter hvert går lett om livet på Kinnerud og senere på Viksetra.

Av Elin Eskerud, gjenfortalt etter Arne Thorkildsens intervju

Familiebakgrunn

Sverres farfar var en kjent mann på Kinnerud i de dager: Markus Olsen Kopangen. Han hadde økonomiske muskler til å sikre sønnene sine gårder. Faren til Sverre het Oluf Markussen, og Olufs bror Emil ble etter hvert mest kjent med etternavnet Thorsberg. Kopangen kjøpte nemlig Thorsberg til gutta sine, og avtalen var at den som gifta seg først skulle overta gården. Det ble Emil, men faren var ikke snauere enn at han senere kjøpte Kinnerud til Oluf.

Oluf giftet seg med Karoline Utengen fra Lier. De fikk 7 barn: Asta, Bjarne, Martinius, Konrad, Ruth, Sverre og Olav.

Oluf hadde vært til sjøs på seilskuter i hele 18 år før han slo seg til ro og livnærte seg med skogsarbeid og som tømmermann ved siden av gårdsdriften. Det kan se ut til at han holdt kontakten med det maritime miljøet, for han var spesialist på å lage pramknær som ble brukt i forbindelse med prambygging.

Barndom og ungdomsår

Det høres ut til å ha vært en fri og fin oppvekst for søskenflokken på Kinnerud. Det fortelles om arbeid på gården, men også om lek og skauturer.

Om vinteren hoppa de i Kinnerudbakken (Skioldbakken), og de lagde akebakker

På trappa på Kinnerud gård ca. 1920. Fra venstre Olaf, Konrad og Sverre Kinnerud. Bak: Martinius Kinnerud. (kreditering: Sverre Kinnerud).

der de satte opp tyrifliser så de kunne se i mørket. De gikk mye på ski, og faren var en flink tømmermann som sjøl lagde ski til ungflokken.

De hadde Stegla rett ved. Den ble ikke brukt utelukkende til rekreasjon, men var også en kilde til matauk. De satte ut ruser der, og Sverre husker spesielt at faren luta fisken sjøl. Til jul ble det slakta 2 griser, og dermed ble det også muligheter for blodpannekaker. Dem stekte ungene gjerne sjøl på vedovnen, og var noe av det beste Sverre visste.

Derimot var han ikke overvettets glad i skolen. Skoleveien var lang og læreren var streng. Vel, ikke strengere enn at han aldri nevnte det med ord i etterkant da gutten stakk av fra skolen en gang han måtte sitte igjen. Så fort lærer Pedersen var ute av klasserommet hoppa Sverre ut av vinduet og strøk hjemover.

Søskenflokket likte nok det frie livet på skauen bedre enn skolen, og det hendte de skulka og gikk lange turer innover i stedet. Da var det viktig at mora ikke ante uråd, så de utvikla et eget system med å sette opp pinner, merker på hvor lang tid de hadde brukt. Timinga var viktig, de måtte treffe på når de skulle ha kommet hjem fra skolen, og klokker hadde de selvsagt ikke.

Etter endt skolegang og konfirmasjon var det harde år. Det var vanskelig å finne arbeid, så han måtte stort sett jobbe for kosten rundt om på gårdene og etter hvert også med skogsarbeid.

Skiløperen

Vel var det harde år, men Sverre fant en arena der han hevdet seg veldig bra: han var, sammen med broren Olav, blant distriktets beste skiløpere. Han representerte Strømsgodset, for dette var før Kon-

nerud idrettslag ble stifta i 1927. Det ble deltakelse både i Holmenkollen og i flere hovedlandsrenn, datidas Norgesmeisterskap. Jo lengre distanser, jo bedre. Dette var i den tida da løperne forsvant innover i skauen og knapt ble sett igjen før målgang, og slik bød konkurransene også på flotte naturopplevelser som han satte stor pris på.

Han forteller om konkurranser i både langrenn og hopp, men samtidig svarer han på direkte spørsmål at det ikke var kombinert han deltok i («det var bare for de voksne»), så konkurranseformen må ha vært litt annerledes enn nå, i alle fall i yngre klasser.

Gutta var på jobb om dagen, så treninga måtte foregå på kveldstid. Uten lysløyper og hodelykter var det derfor trening langs veien som ble løsningen. Den vanlige treningsrunden var imponerende: fra Kinnerud bar det utover Konnerud før de satte utfor Gamlebakken, og deretter var det å gå rett opp igjen og tilbake til Kinnerud. Dette kom på toppen av hardt fysisk skogsarbeid, så formen kan det ikke ha vært noe å si på. Det harde arbeidet så han på som en fordel: frisk luft og gratis trening.

Hopp trening var det verre med, det var få muligheter til å trene i store bak-

ker. Han trekker fram en opplevelse fra hovedlandsrennet i Narvik i 1928 da han hadde avtalt trening i hoppbakken sammen med en av tidas aller beste, Ole Stenen. For en gutt fra Konnerudskauen ble det for voldsomt; ikke bare var bakken stor, men for første gang opplevde han en skibakke i et nakent landskap uten beskyttende trær rundt. Han måtte for første, og sikkert også siste, gang gå ned igjen med uforretta sak, han torde rett og slett ikke å sette utfor. Det skal imidlertid ha gått bra under selve rennet, han forteller i alle fall at han hoppa seg fram en plass etter langrennet.

Den aktive karrieren varte en 6-7 år, men han mente han kunne holdt på lenger og gjort det bedre om økonomien hadde vært bedre. Han likte å konkurrere, og ikke minst likte han muligheten til å komme seg ut og oppleve noe annet. Faren var derimot ikke så begeistra og holdt igjen på pengene de trengte for å være med. Det eneste man fikk støtte til fra klubben på den tida var reisepenger.

Om dette og mye mer kan man høre hvis man finner fram intervjuet i billedatabasen. Det varer i nesten 2 timer, så det sier seg selv at dette bare er en aldri så liten smakebit på det han forteller om. Det er historier fra da han senere bodde noen år på Skulkerud; f.eks om lovlig jakt på

storfugl som kunne selges for 4-5 kroner stykket til kjøpmenn i Drammen, en gang hadde han mer enn 20 stk. med seg i sekken ned til byen!

Viksetra

I 1941 kjøpte han Viksetra hvor han bodde resten av livet. Han har mye spennende å berette om derfra også, ikke minst fra krigens dager: om tyskere som forlangte plass og en (mulig) engelsk spion på gården. Samtidig!

Ikke minst er det historier om menneskene som bodde rundt Kinnerud, Skulkerud og Viksetra den gangen for mange år siden.

Her avslutter vi imidlertid med Hovedlandsrennet som Strømsgodset IF arrangerte i 1926. Mange av oss har nok hørt om det før, men kanskje mest om kongebesøket og hopprennet i Konnerudkollen. I omtalen av arrangementet i «Strømsgodset idrettsforening gjennom 100 år» får man et inntrykk av dugnadsånden også i forbindelse med langrennsk konkurransene: «Men det var ikke bare bakken som krevde masse arbeid og dugnadsinnsats, det skulle lages langrennsløyper med start fra Rødskog skole og løyper langt innover i Konnerudmarka. Løypene den gang gikk i ville skogen, og det måtte kvistes og bekker måtte fylles igjen». At det må ha vært en kolossal jobb er lett å forstå når man hører Sverre beskrive løypa han gikk: det var start ved Rødskog skole på Gulsbogen for så å stige kraftig opp Baklia mot Konnerudkollen, deretter bar det utover jordene til Stordammen, videre opp til Kollerud, så over Hogste og Hestmyrbrenna før løypa gikk bratt rett ut til Majordammen. Oppover igjen, nå til Rønnehue der det var matstasjon. Det innebar at man fikk sette seg ned med pledd rundt seg og fikk i seg litt mat. Så var det på'n igjen: ned til Heia, opp Katthusedalen, fram ved Viksetra og så tilbake til Konnerudkollen og utover igjen til Rødskog. Ikke snaut!

Skioldbakken (Kinnerudbakken) gjøres klar for hopping ca. 1910. Fra venstre Sverre, Olaf, Martinius og Bjarne Kinnerud, Halvor Grindrud. (kreditering: Sverre Kinnerud).

En vandring tilb

Det ble en spennende vandring, langs Verkenselva i industrieventyret til Christen Hichman.

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

Det var en vandring med innslag av skuespill/ tablåer som tok oss med i den tiden da det var mange arbeidsplasser langs Verkenselva. De fremmøtte ble tatt med til den tiden da Christen Hichman hadde sitt industrisamfunn langs Verkenselva opp til Stordammen. Dette industrieventyret fikk stor nasjonal oppmerksomhet, men industrieventyret på Konnerud ble glemt overraskende raskt.

Erik Bjørløw-Larsen har fordypet seg i Christen Hichman og utgitt en bok om industrieventyret på Konnerud fra 1777 – 1789. Erik var guide på vandringen som hadde flere innslag av skuespill underveis.

- Første stopp var ved vaskeriet, hvor malmen ble knust og vasket. Mødrene på den tiden var bekymret for de unge sønnene sine som jobbet der. Men de var selvfølgelig glade for pengene de fikk, for de trengte dem sårt.

ake i tid

Spikerprodusent

Neste stopp var der et stort pukkverk og hvor en stor spikerfabrikk hadde vært.

Haabet Verk var mange av Hichmans oppfinnelser, der ble råjern og støpejern smi bart. Jernet i området hadde høyt innhold av karbon til å kunne smis, men ved fersking ble jernet dekarbonisert (avkullet). For å kunne etablere seg som spikerprodusent i markedet måtte Hichman konkurrere om pris og kvalitet.

Ved Antonsen mølle rett nedenfor Hammerdammen kom to damer med kornet sitt i en strisekk.

- Vi trenger å få malt kornet vårt sa damene. Antonsen som eide mølla var lite interessert å hjelpe dem. De hadde alltid stein i kornet sitt og da ble kverna ødelagt, var hans svar.

Arbeiderne fikk betalt i korn, men de måtte male det selv for å lage mat.

Med forskjellige spennende og lærerike tablåer fra Jarlsbergveien og opp til Stordammen, ble dette en artig og lærerik vandring, som «Det dramatiske selskap» sto for. Vandring ble avsluttet på demningen på Stordammen.

For 45 år siden

Av: Inger Johnsrud

Den 27. mars 1976, hadde historielaget sitt første medlemsmøte/festaften. Arrangementet på Skogvang trakk full storesal, og kvelden, ledet av formann Markus Johnsrud, bød på mye underholdning og god bevertning. Gerd Eskerud og Hans Steen sang, Skogermusikken spilte og Skoger Sangforenings Juniorkor, med dirigent Inger Johnsrud, underholdt. Bl.a. sang Hans Steen den gamle bygdesangen «Min bygd, min bygd», sammen med Juniorkoret og Skogermusikken.

Gerd Eskerud bidro med sang.

Hans Steen synger den gamle bygdesangen, sammen med Skogermusikken og Juniorkoret.

Skogermusikken med forsterkning. F.v. Audun Husum, ??, Bjarne Thoresen og Markus Johnsrud.

Fullsatt sal på Skogvang.

Ringen er sluttet

Tekst og foto: Asle Wang

En historie kan føre til så mangt. Historien om en gammel bil fikk sin avslutning med et humørfyllt kaffeslabberas. Som mange sikkert skjønner så handler dette om bilen som i sin tid tilhørte familien Juel på Lindum.

Historien står å lese i Historielagsnytt nr 1 2021. Artikkelen ble avsluttet med en lovnad om at bilen atter skulle rulle opp bakken til gården. 65 år etter forrige gang. Og slik gikk det.

En sensommerkveld 2021 var en stor delegasjon fra familien Juel samlet. Det ble traktert med litervis av kaffe og flere dusin vaffelplater.

Dagens eier av 1931 Graham Paige, Odd Runar Holm, fortalte om bilens liv de siste tiårene før fire søsken Juel dro på tur i bilen de vokste opp i.

Kari, Hans Jørgen, Elling og Elisabeth så atter en gang Skogerbygda fra setene i bilen de vokste opp i.

De ukjente krigsheltene

Distriktsleder i Milorg, med ansvar for flere tusen kvinner og menn i Drammensregionen, lurte Gestapo i Drammen i nesten tusen dager.

Tekst: Tone Sverreson Ørmen

Det var Ahlert Horn, som var distriktsleder i Milorg, født og oppvokst i Hokksund, men bodde sitt voksne liv i Drammen. Rett før krigen var slutt - i mars 1945, ble riktignok Horn arrestert. Men han greide å bløffe seg ut av avhørsrommet - ved iskald opptreden, rett før torturen skulle begynne.

Odd Myklebust har gitt ut boken «De ukjente krigsheltene». Horn var en familiemann og butikkmann som solgte radioer i Øvre Storgate 6 i Drammen, som samtidig i aller største hemmelighet ble Milorg leder.

Horn ledet Hjemmestyrkene i Nedre Buskerud fra 1942 til krigens slutt. Boken avdekker at det ikke bare var «gutta på skauen» som kjempet med sitt eget liv for å forsvare seg mot den tyske okkupasjonsmakten. Den kampen pågikk i aller høyeste grad i næringslivsmiljøet i Drammen også.

I boken kan vi lese: 4.november oppe klokken seks og på sju bilen til Konnerud. Oskar Stubberud møtte meg med hest ved Sanatoriet, vel fremme installerer jeg lys i uthuset. Ble ferdig med fjøset før middag, som besto av koteletter og «eftasvøl» og likeledes kvelds. Holdt på til 21:30. Lå på sofaen i stuen hos Stubberud og sov godt. La inn lys på låven dagen etter og førte kraft frem til pumpehuset. Medisterkaker til middag. Stuet kål. Deilig. Holdt på til 19:30 Var i byen kl. 21, med en liten sending i sekken.

Odd Myklebust kan fortelle at han planlegger bok to, om andre ukjente helter fra krigens dager.

- Jeg er veldig fornøyd at dagboken til Horn, forteller om hver-

Odd Myklebust med boken om Milorg-leder Ahlert Horns dagbok.

dagslivet i Drammen under krigen, hvor det ble skildret et besøk på Konnerud. Men i neste bok vil det bli omtalt flere fra Skoger og Konnerud, legger Odd Myklebust til.

Hverdagslivet under krigen

Teksten er basert på Ahlert Horns egen dagbok som han skrev i hemmelighet. Det er en spenningsbok, men også fortelling om tiden og et hverdagsbilde fra Drammen under krigsårene.

- Ahlert Horns dagbok er unik. Det finnes ingen andre slike dagbøker, ikke i Norge og ikke i det okkuperte Europa. Som sirlig skrev han ned sine egne observasjoner hver eneste dag. Noen dager hadde han god tid til å skrive mye. Mange dager har han knapp tid, men i sum gir dagboka et unikt tidsbilde, sier Odd Myklebust forfatter av boken.

Landet ble oppdelt i militærdistrikter, som mottok slipp, instruktører og telegrafister fra England. Milorgs sjef, advokat Jens Christian Hauge, utnevnte butikkeier Ahlert Horn i Drammen som distriktssjef for Nedre Buskerud, D-14.1. Horn etterlevde konsekvent Milorgs direktiver og interne statuer om forbud mot sabotasje og væpnede motstandsaksjoner. Milorg skulle bare gå til aksjon i forbindelse med en vestalliert invasjon i Norge, ellers ikke.

Forfatter Odd Myklebust har skrevet mange bøker, men også to krigsrelaterte bøker som het, «Historien om et lovlig mord» og «Eiker i krig». Odd Myklebust var tidligere journalist, samfunnsredaktør i Drammens Tidende og er nå rådgiver for Drammens ordfører. (Til info kan boken kan kjøpes i de fleste av byens bokhandlere.)

Gården til Oskar Stubberud, hvor Horn la inn strøm i uthus og i fjøset under krigen.

Mange rare stedsnavn på skauen

Navnsetting, boplasser og bosettere. Hvorfor heter det egentlig Brennvinsmyr, Brillene og Spannslokka.

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

De fremmøtte på Rønnehue fikk svar på hvorfor mange steder på skauen hadde rare navn. Jonn Ryghseter holdt et foredrag om Mjøndalsskauen under Vestskogdagen. Det ble historier om boplasser og bosettere, som Dammyr plassen. Den har vært bebodd siden 1833-34 og helt fram til i dag. Dammyr folket var fattige, men de var alltid gjestfrie.

Skuddpremie på bjørner

I tiden 1730 – 1800 var det skuddpremie på 111 bjørner. Det ble derfor mange steder hvor folk hadde sett bjørn og disse stedene fikk navn som, Bjørnemyr, Bjørnestien, Bjørnelia og Bjørnesteinen.

- Det heter seg at en mann fløy rundt en stor stein med en bjørn etter seg, fortalte Jonn Ryghseter til de fremmøtte.

Mange fikk seg en god latter i de merkelige historiene fra gamle tider på Mjøndalskauen. Ertekollen, et flott utsiktpunkt mot Eikerbygdene og Norefjell og navnet har kommet fra en kalv som ble kalt ertekolla, siden mora hadde så små jur trodde ingen at hun skulle vokse opp. Stedet «Brillene» kommer av to små myrpytter på fjellet mellom Dammyr og Gosen, sør av Seterås.

Jonn Ryghseter og Hanne Skjeldrum Frettheim, formann ønsket alle velkommen.

Jonn Ryghseter i trappa på Rønnehue.

Ryghseter familien kom fra de tre gårdene ved Hagatjern, der har det vært seterdrift siden 1300 tallet. Bestefar til Jonn Ryghseter fant sin kone på den andre siden av vannet, Dalen. Rygh står for den karakteristiske ryggen i landskapet som kalles Ryggkollen. Begge de små Ryghseter gårdene ved nordenden av Hagatjern, har utgått fra gården Rygh. Som navnet indikerer ble Ryghsetra først ryddet og brukt som seter under Rygh, men ble skilt ut som eget gårdsbruk omtrent midt på 1800-tallet. Den andre Ryghseter gården fikk siden navnet Solsetra. Hvor lenge det var seterdrift på gården Rygh er litt usikkert.

Stedsnavn på skauen kan virke merkelig, men det ligger ofte en historie bak og det fikk de fremmøtte på Rønnehue en forklaring på. Foredraget om «Gamle boplasser på Mjøndalskauen» ved Jonn Ryghseter var artig, humoristisk og populært for de fremmøtte.

(NB! Rønnehue dagen ble gjennomført med smittevernrestriksjoner, det var kun lov å være 50 personer og alle måtte holde avstand, kun sitte sammen med de fra samme husstand. Men markering ved Bauten i regi av Heimevernet ble avlyst.)

Tilbakeblikk ...

Konnerud før i tida

Dette er fjerde nr. av Historielagsnytt hvor vi gjengir gamle tekstutdrag fra Drammens Tidende som Erik Grindrud har i sin samling. Vi startet i juni 1894 og er nå kommet til april 1913. Det er morsomt å legge merke til at inngangsbilletten for Damer i 1920 -årene var lavere enn for Herrer. Hva ville dagens «rødstrømper» ment om denne forskjellsbehandlingen gjorde seg gjeldende i dag ?

Av: Erik Grindrud /bearbeidet av Per Runar Thoresen

April 1913

Pigen som havde 12 kr i aaret i løn har i dag begivet seg paa vei hjem til sin paarørende i Søndfjord. Gaardbrukeren paa Konneud, som hun havde været hos i 14 aar, har udbealt henne 50 kr.

Juni 1913

Lidt nedenfor Fredholdt beværtningssted paa Konnerud kom igaaftes 2 Skogerbøringer i klammeri, og tildelte hindanden slag og spænd saa blodet flød. Stridens eblæ var vistnok et par damer, der var sammen med dem.

Juni 1923

St.hansaften, Fredholdt Konnerud. Inneh. Enkefru Moe. God musikk.Kaffe og mineralvann serveres.

September 1924

Fredli Pensjonat, Konnerud. Harefest lørdag førstkommende kl 8. Kr 5 pro.pers.

Februar 1925

Drammen og Oplands Travelskaps vinterkjøring er blitt avholdt på Stordammen på Konnerud, da det var umulig å få en tilfredstillende bane på Marienlyst. Alt gikk etter programmet, men tidene ble middelmådige.

Mars 1925

Det foregår nå en veldig iseksport over Drammen havn. Fra Stordammen kjøres det daglig is med ca. 40 hester og 12 biler.

Mars 1925

En strålende vårsol, glimrende føre, førsteklasses arrangement og knivhoppere i snesevis, det var belønning de tusener fikk som hadde innfunnet seg til rennet i Konnerudkollen i går. Løpet var et av de mest vellykkede som er arrangert her til lands.

April 1925

«Fredli» er bitt et meget besøkt utfluktsted på Konnerud, hvilket lett kan forklares ved dets skønne beliggenhet ved Stordammen og ved dets gode lokaler, hvor ungdom kan få seg en svingom, likesom stellet i det hele er meget godt.

Mai 1925

Nils Krekling har søkt Skoger Kommune om rett til å drive et bevertningssted på Konnerud. Søknaden ble avslått mot to stemmer i Skoger Herredstyre som fant at det var overflod av kafeer på Konnerud.

Juni 1925

Enkefru Moe's pensjonat, Konnerud. God musikk St.hans-aften.

Juni 1925

Sankthansfest. Musikk på St.hanshaugens pensjonat, Konnerud tirsdag aften.

September 1925

Alle Drammensere bør gå til Drammens Park i morgen og se utstillingen av 50 levende polar-rever fra Konnerud revefarm.

November 1925

Fra Konnerud meldes at isen på Stordammen er god og sterk.

Desember 1925

Fredli Pensjonat avholder fest nyttårsaften. Kontingent: Herrer kr 2,- Damer kr. 1,50, hvorfor serveres kaffe og kaker.

Januar 1926

Fredli Pensjonat Konnerud. Fest førstk. Lørdag. Kontingent: Damer kr 1,50. Herrer kr. 2,00, hvorfor serveres kaffe og kaker.

Mars 1926

Hovedlandsrennet (NM) i Konnerudkollen ble meget vellykket både fra et økonomisk og sportslig synspunkt. Det vakre været hadde lokket folk i tusener oppover og viste tydelig sin

Konnerudkollen Skibakke 1926.

begeistring under stevnet. Kongen (Haakon den 7) fulgte også med i det som skjedde med levende interesse. Kongepokalen tilfalt Joh. Grøttumsbraaten. I kl. 1 ble Thorleif Haug nr. 2 og Johan Støa, Drafn nr.8.

Mars 1926

Gramsborg Landhandleri anbefales. Proviant til påsken, vel assortert.

Mars 1927

Konnerud Skikubb ble stiftet. Som formann ble valgt G.I. Halvorsen.

Åpen dag på bygdemuseet på Borge

Harver, ploger og fine vogner er minner fra tida da hesten var en viktig arbeidskamerat på gården.

Tekst: Haldis Sørby

En torsdagskveld i slutten av august møttes 35-40 skauerbøringer på Borge for å se vår fine bygdesamling. Pga. coronarestriksjonene hadde de fremmøtte med seg kaffe, kake og campingstol selv, og hadde en hyggelig stund ute foran låven etter selve omvisningen.

En dyktig dugnadsgjeng bestående av Sverre Rød, Ingar Steen, Trygve Fretheim, Hans Jørgen Juel og Torill Juel har ryddet og ordnet, slik at de mange gjenstandene kommer ordentlig til sin rett. Torill Juel har sagt ja til å være leder for gjengen. De brukte 3, 4 hele dager i sommer på denne dugnadsjobben, de hadde med niste og fikk noen trivelige dager sammen. Innholdsfortegnelser ble også oppdatert og gjenstandene nummerert.

Kaffekos.

Gamle jordbruksredskaper er samlet og oversiktlig gruppert. Mannfolka tok seg hovedsakelig av denne organiseringen, mens Torill støvsugde og tørket støv. Dugnadsgjengen har tenkt å lage infoark som kan henges opp ved siden av gjenstanden, der det forklares hvordan den har blitt benyttet. Viktig å gjøre det nå, mens det ennå er noen som husker hvordan de forskjellige redskapene ble brukt.

Husgeråd som kjerner, kjevler og takker er fint stilt opp. Disse tingene og et digert trau får en til å tenke på tida da bakstekoner gikk gårdimellom, eller bondekona og tjenestejenta selv bakte store porsjoner med flatbrød og lefser. Den mellomblå kjøkkenkroken og den store flotte veven er andre eksempler fra vår skogfortid.

Harver, ploger og fine vogner er minner fra tida da hesten var en viktig arbeidskamerat på gården. En avdeling er viet salmakeren, med symaskiner for å sy i tjukt lær. Et lite snekkerverksted er montert, og også utstyr for å jobbe i skauen er fint satt opp. En krok med gamle pulter og kart fra Vestbygda skole har også fått

Tone Horgen, Jan Langvandsbråten, Trine Borge.

plass i samlingen. Mange av gjenstandene er merket med hvilken gård de kommer fra. Alt i alt er det mye flott og interessant å se, men langt fra alt er nevnt her.

Bygdesamlingen på Borge er vel verdt et besøk, og ildsjelene i dugnadsgjengen ønsker å få til noe mer bruk av den. Det hadde vært fint om skoleklasser kunne få komme en tur på besøk til vårt eget lille museum.

Da koronaen slo til

Skråblikk av Inger Johnsrud

Da koronaen slo ned som en bombe i vårt bortskjemte og behagelige samfunn, resulterte det i uventede og til dels gjennomgripende forandringer i den norske hverdagen. Normale ting ble unormale, og tilpasningsevnen ble satt på en hard prøve.

Ta frua til Hansen for eksempel. En sosial og pratsom dame. Over natta ble naboen hennes ugjenkjennelig. Han hadde maskert seg som en innbruddstjuv bak duggete brilleglass og diger ansiktsmaske, og vek flere meter unna nabopraten. Hvis en ny nabo hadde flyttet inn i stedet for den gamle, ville ikke fru Hansen ha sett forskjellen engang! Det var vondt å tenke på all den informasjonen hun ville ha gått glipp av!

På butikken dro de maskerte seg sidelengs unna hverandre som om alle luktet vondt, og de tok i dørhåndtak og handlevogner som om de skulle være strømførende. Betjeningen satt bak virussikre plastvegger og mumlet uhørlige ord bak maskene: Sk.. .. ha b..p.se? Fru Hansen hadde i et slikt tilfelle prøvd å skru opp høreapparatet, men med det resultat at apparatet viklet seg inn i strikken til munnbindet. Da hun prøvde å hekte av munnbindet, forsvant høreapparatet i en bue ut i lufta! En mann på den andre siden av samlebandet rakte høreapparatet mot henne med en brå bevegelse. Ikke godt å bedømme bak maska, men kanskje var han sur for at det hadde havnet inni blomkålen hans.

Enda mer stusselig ble det å komme hjem i sin egen entré, og bli møtt av ei knurrende bikkje som ikke gjenkjente sin egen matmor bak viruskamuflesjen! Etter en slik deprimerende og taus dag, kunne elendigheten toppe seg for fru Hansen når hun om kvelden ble nektet adgang til ektesenga fordi hun hadde fått en smule i halsen, og til slutt hadde måttet gi tapt for trangten til å hoste. Men for så vidt lå hun ikke noe godt i senga si lenger, etter at Hansen innførte den tommostokken mellom dem, så hun måtte ligge helt utpå kanten å vagle.

Tidligere hadde herr og fru Hansen holdt seg unna folk som etter deres mening var for glad i spriten. Hansen var formann i menighetsrådet og hadde vært ganske så striks på sånne ting. Men nå derimot slapp han ikke folk opp på kirketrappa engang uten at de stinka sprit lang vei! Og hjemme skulle hender sprites bare fru Hansen skulle ta i tannkremtuben om morran. Fru Hansen hadde fått hender som sandpapir, men bikkja synes det var godt når den ville kløs i nakken.

Ja, fru Hansens koronahverdag ble stille og isolert. De små barnebarna trodde at hun var et skjermhode uten kropp, og ungene trengte ikke lenger unnskyldte seg for ikke å ha tid til å komme på besøk.

Men heldigvis er dette historie nå. - Eller er det det?

Totalt forandret - rundt Skoger stasjon

Skoger stasjon ble formelt åpnet i 1881, samtidig som Grevskapslinjen, senere Vestfoldbanen. Den hadde helt fra begynnelsen av postekspedisjon, og den første poståpneren het Godtwald Bergstrøm. Hans årslønn var på hele 96 kroner.

Tekst: Haldis Christiansen Sørby

Den gule trebygningen i sveitserstil ble tegnet av arkitekt Baltazar Conrad Lange, barnebarn av eidsvollsmannen Christian Magnus Falsen. Han har tegnet en rekke av stasjonsbygningene fra denne tiden, er bl.a. mesteren bak Holmenkollen Park hotell, den flotte bygningen i dragestil, Uranienborg kirke og mange av de gamle skolebygningene i Oslo. Han ble faktisk hedret med den franske æreslegionen for sitt arbeid, noe som ikke er så mange nordmenn forunt. Skoger stasjon var altså en vakker bygning i dragestil/sveitserstil før den ble «modernisert» og fikk det litt pregløse uttrykket de fleste av oss husker.

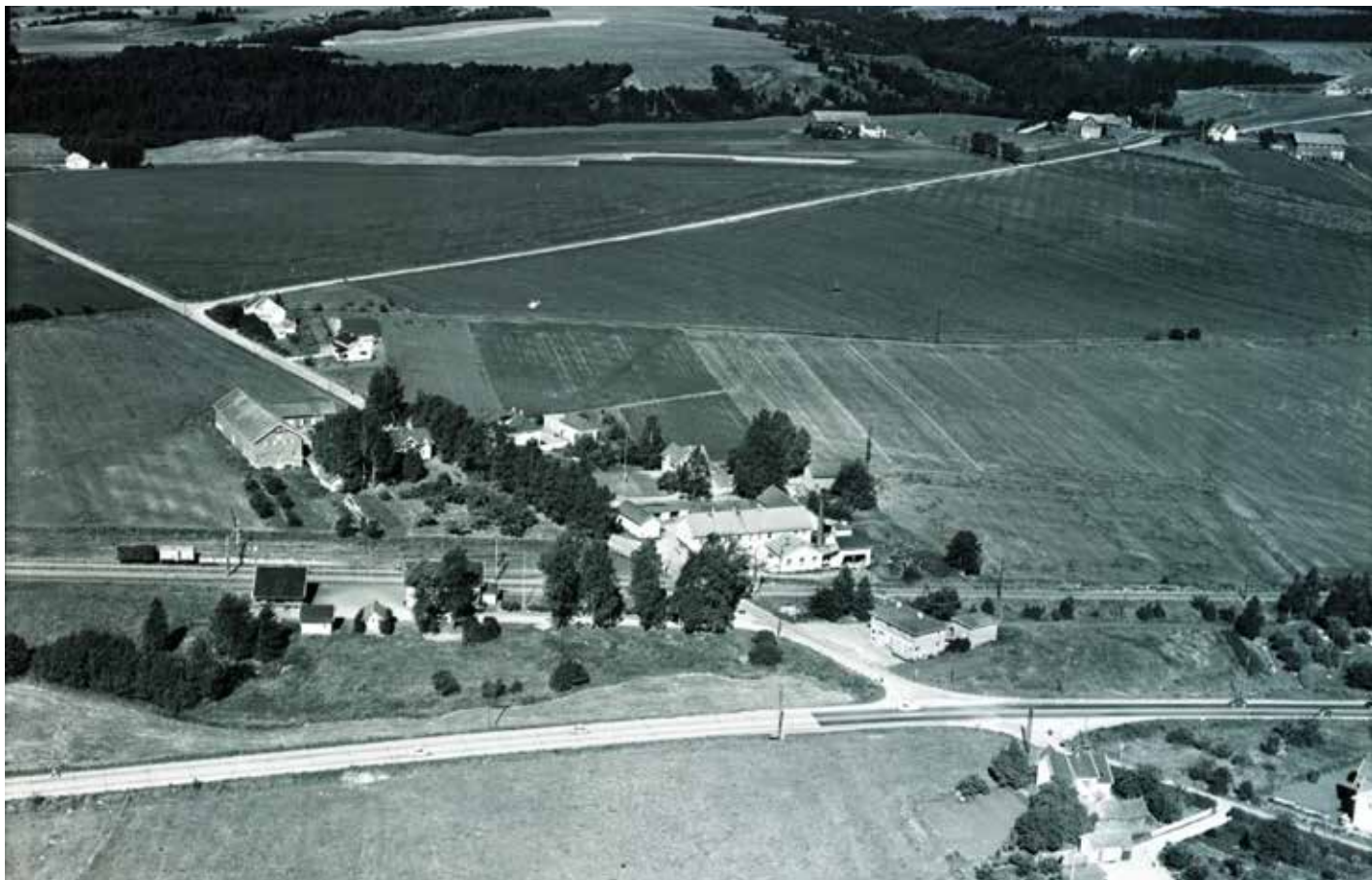
Forskjellige poststempel fra Skoger. Fra Postmuséets arkiv.

Lite sentrum med to kolonialbutikker

I utlandet kalles det for en landsby, men ordet brukes sjelden om noe her i Norge. De litt kjedeligere ordene tettsted og tettbebyggelse brukes om småsteder. En landsby har ofte ikke mer enn en gate, og mer var det heller ikke i området vi skal mimre om i dag, nemlig området rundt Skoger stasjon. Jeg husker et lite sentrum med to kolonialbutikker, Martin Grimsruds og

Skoger stasjon i 1906. Fotograf: Wilse.

Flyfoto over stasjonsområdet.

Løff sin på Tuft. Det var Caravanhallen til Rikardsen og meieribygningen. Anders Grimsruds gård, Søndre Unnelsrud, var flankert av store, flotte bjørketrær og lå fint til vis à vis butikken ved Klevjerveien, mot «Bomansvingen». Der oppe møttes Klevjerveien og Unnelsrudlinna, eller «Ønselinna» som vi sier på godt skauermål, det formelle navnet blir litt langt og tungt. I min barndom, før den nye E 18 krevde sin rett, var jeg mye der nede på besøk hos familien. Mange gode minner om dette lille samfunnet, de er veldig tydelige og dukker stadig opp og krever å bli tatt på alvor. Nå er gården til Grimsrud helt borte, og flere av de andre bygningene også. De fleste som vokser opp i Skoger i dag, kjenner nok ikke til denne lille landsbyen, men kanskje noen har blitt fortalt om den.

Grå lagerfrakk

Hos Martin Grimsrud var det en velutstyrt kolonial med mange varer. Innerst til venstre var det et kjølerom med melk, med en litt syrlig, men likevel rund melkelukt. Bak disken var det travle damer, ofte med hette på hodet, som malte kaffe og hentet varer fra hyller og lageret bak. En smilende onkel Martin ekspederte og overvåket det hele, ikledd en praktisk grå lagerfrakk. Nederst til høyre var det toalettsaker og LEKER. Det var stort for to småjenter og stå foran utstillingsvinduene en sommerkveld og drømme seg bort. Mye fint å ønske seg, som vi nok aldri fikk.

På 60, 70 og 80-tallet var campingvogner utstilt på gårdsplassen ved meieribygningen. Små og dårlige etter dagens standard, men flotte den gang. Innen i selve meieribygningen var det mange forskjellige virksomheter som prøvde seg etter at ordi-

nær meieridrift var slutt. Minnes i hvert fall baderomsinteriør. Persontogene sluttet å stoppe på Skoger stasjon i 1973, men lokalene ble fortsatt brukt av Posten. Stasjonen ble formelt nedlagt i 2001. Det var inn- og utbetalinger, pakker ble sendt og mottatt, postbank og postbokser. Mye viktig trafikk på 3074 Skoger. Særlig var trygdeutbetalingene en gang i måneden viktige. Da var det mye penger i kassa, folk kom for å hente det de skulle leve av neste måned. Dette var fristende for uærlige sjeler, på et landsens lite postkontor var det jo ikke overflod av sikkerhetsutstyr. Både min tante Marianne og kusine Kjersti ble utsatt for skremmende, væpnede ran på slike dager på åttitallet. Ikke veldig moro å få en pistol rettet mot seg, med beskjed om å levere fra seg alt. Tante Marianne hylte og skreik, Kjersti lurte seg unna, så ingen av ranerne fikk med seg de pengene de ville.

Sentralisert bort

Til slutt, i 1989, ble den gamle, gule stasjonsbygningen revet, godshuset var revet allerede i 1984. Så ble det bygget et nytt fint postkontor på Tuft på den andre siden av E 18, men det varte ikke så lenge før hele postkontoret ble lagt ned, i sentraliseringens ånd.

Går man opp bakken mot butikken på Tuft, nå som da, er man plutselig i Sande, Vestfold. Ungene går på en annen skole og det er en annen verden. Opp neste bakke ligger Meieridammen, og der bada ungene, selv om de kanskje ikke fikk lov. I nærheten der lå Grimsrudsaga. Der bodde det to gubber, Ola Beis og Per. De jobba litt på saga, og tok småjobber på gårdene i nærheten i onner og ellers ved behov.

Ellers var det en annen gruppe mennesker som vandret forbi på Klevjerneveien hver dag. Det var «gærningene» fra Ildjarnstad, der de hadde «passienter». De var nok psykisk utviklingshemmede stort sett. Ja, godt at vi har mer nøytrale betegnelser i dag. De var litt skumle og rare i begynnelsen, men etter hvert var de bare fast syn, harmløse personer som gikk forbi og hørte hjemme i området. Veldig fint at disse menneskene var synlige og ikke gjemt bort.

Vanligvis tenker vi ikke så mye på slike ting når vi suser av sted til våre nye reisemål, enten via E18 eller «Ønselinna». Men i Skoger var det altså en bitte liten landsby en gang i tida. Nå har vi jo fått et nytt tyngdepunkt øverst i Kobbervikdalen, med Kiwibutikk og etter hvert også McDonalds. På butikken er det jo en sjanse for å treffe noen man kjenner, og det er jo alltid hyggelig og litt lim i lokalmiljøet.

Flyfoto over stasjonsområdet.

Skoger stasjon slik vi husker den, med påbygd skut i 2. etasje.

Et lite hus med lang historie

Et hus som skilte seg ut fra de andre bygningene på gården, var et oppbevarings hus for mat.

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

Alt som ble produsert på gårdene av mat for folk måtte oppbevares i eget hus og det var stabburet.

Stabbur har endret seg i pakt med nye driftsformer, livsformer og matskikker og utvikling. Den opprinnelige praktiske funksjon har falt bort, men bygget har fortsatt en viktig symbolsk funksjon. Stabburet signaliserte til omgivelsene at

her bor en norsk bonde med lange tradisjoner og respekt for seg selv ifølge Fortidsminneforeningen. Det typiske middelalder stabburet var lite, en etasje, og huset sto som regel på bakken. Stabbur med to etasjer, fikk ofte en gjesteseng og her kunne man også henge klær for oppbevaring i kister eller henge opp under taket. Jomfruburet, ble det ofte kalt for unge jenter fikk ofte lov å sove på stabburet om sommeren.

Det eldste stabburet på Konnerud
Erik Grunderud har et gammelt stabbur på tunet og det er helt fra år 1780. Stabburet er godt vedlikeholdt og har fortsatt den gamle kledningen med

Gitter er satt foran vinduene så ikke tyver skal komme inn å stjele maten.

smidde spikere. Men det har rette vegger og ikke det typiske stabburs formen med utspring på 2. etasje. Innvendig har vinduene jerngitter, slik at ingen skulle komme inn å stjele mat.

- Når gjøken gal kunne vi få lov å skjære av skinka, forteller Grunderud. Og stabburstrappa har litt avstand fra bygget, slik at ikke musa skulle få lett vei inn til godsakene.

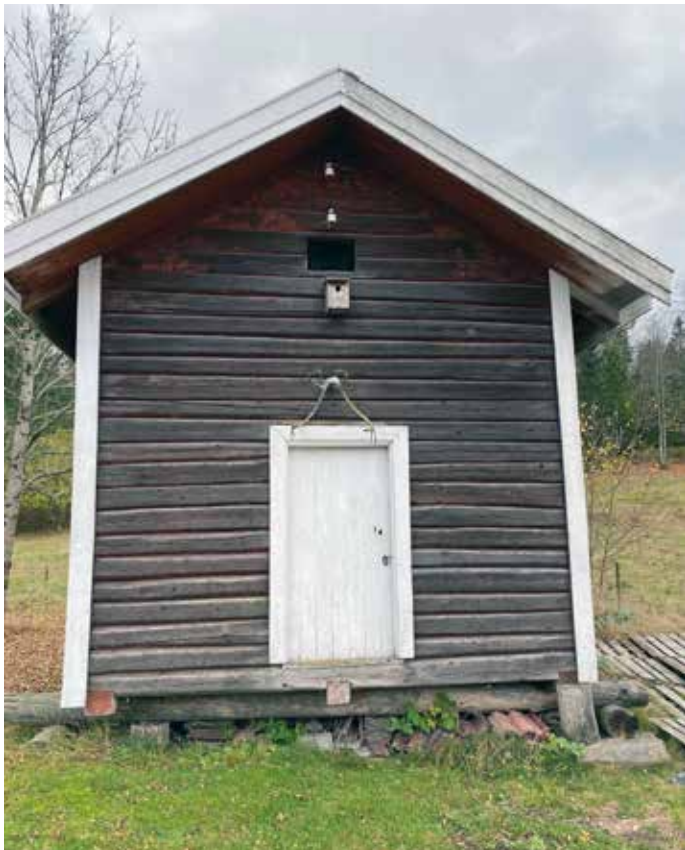
Vi har startet kartleggingen, så send oss gjerne et bilde av ditt stabbur. I «Norske gardsbruk» utgave 1991 skal det være 33 gårder med stabbur i bygda.

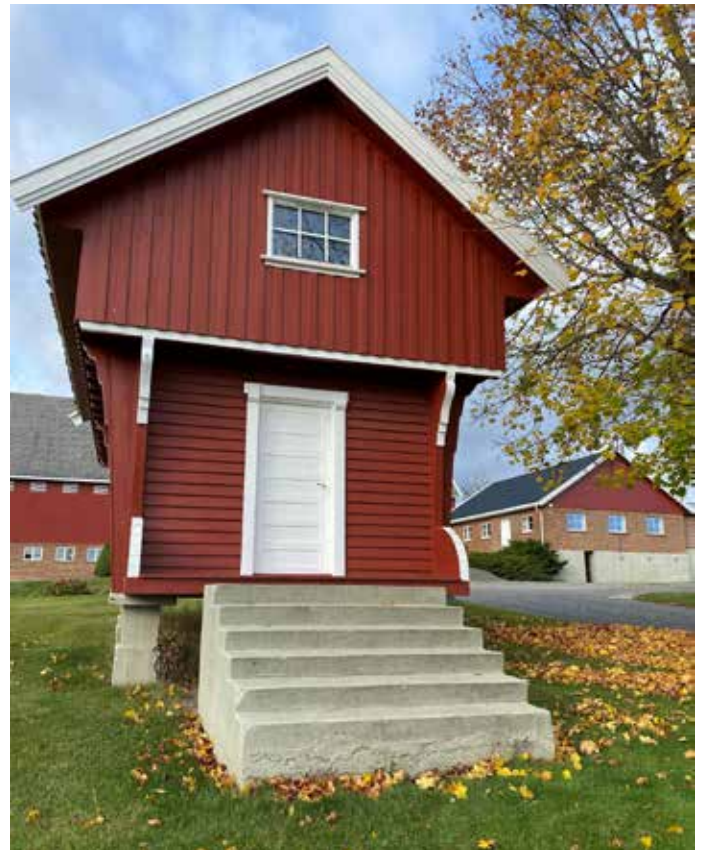
En lem må legges fra trappa til dørstokken, slik at en kommer inn, sier Erik Grunderud.

Utvendig panel er gammel festet med smidde spikere.

Stabbur Furuvoll gård nr.69 gammel gård, uvanlig utformet kan være fra 1800 tallet.

Stabbur Hanevold, bygd i 1940, vanlig utforming på gamle pilarer, da det opprinnelig brant.

Gårdsnavnet er Lolland. Stabburet er fra ca. 1840 med litt uvanlig for.

Gundesø Søndre, eier Tore Ole Sand fra 1900 - vanlig utgave med 2.etg.

Fullt hus på høstmøte

Et foredrag med humor og glimt i øyet, fra en barndom som de fleste kjente seg igjen fra.

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

Historielagets årlige høstmøte fikk stor oppslutning. Lokalhistorieforfatter Runar Myhre tok forsamlingen med på et tilbakeblikk fra 50- 60 årene. Med stor porsjon humor og innlevelse, fortalte Runar om sin barndom i Nybyen og Konnerudgata, og de fremmøtte kjente seg godt igjen fra sin egen barndom.

- Det er viktig å ta vare på de små historiene som ellers kanskje blir borte, sier Runar. De fleste av de fremmøtte har opplevd en helt annen barndom enn dagens unge har i dag. Et liv uten mobiltelefoner, fjernsyn, pizza og ferdigmat. Runar har stor interesse for gamledager, fordi han syntes det er viktig at hverdagslivet på 50-60 tallet blir husket for fremtiden.

- Jeg har vært lærer i 40 år og er nå pensjonist og syntes det er artig å skrive bøker fra min egen oppvekst, forteller Runar. De fremmøtte fikk seg en god latter denne kvelden og det var fullt hus, over 65 stykker hadde funnet veien til høstmøte på

Sørvangen. Arrangements komiteen fikk mye å gjøre, og de klarte oppgaven med glans. De fremmøtte kunne gå ut i den mørke høstkvelden med et smil om munnen etter en hyggelig og morsom kveld.

Oppvekst

Ikke TV

Ikke bil

Ikke telefon

Ikke mobil

Ikke toalett

Ikke wc, dusj eller badekar

Ikke eget rom

Ikke mikrobølgeovn

Ikke flyreiser

Ikke pc, e-mail, e-bok

Ikke pizza, kebab eller sushi

Ikke latte eller cappuccino

Ikke McDonalds.

Er det rart jeg mistenker at jeg kan ha vokst opp på en annen planet?

Dikt Runar Myhre

Munter kveld: God stemning da Runar Myhre fortalte fra sin barndom.

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Vårtur til Norsk Folkemuseum på Bygdøy lørdag 23. april 2022

Alt gikk ikke som planlagt i 2020, vårturen ble utsatt for et virus og måtte avlyses!

Vi gir oss ikke. Lørdag 23. april kjører Brandsgård oss til Norsk Folkemuseum på Bygdøy.

Informasjon om turen sakser vi fra tidligere program: «Vi besøker Norsk Folkemuseum og får en guidet vandring i historiske omgivelser. Her er Gol stavkirke fra 1200-tallet, deler av Gamlebyen i Oslo for minst ett århundre siden, gårdstun fra mange deler av landet og mye, mye mer. Det store trekkplasteret for oss i år er smia fra Vestre Borge. Dette er en førindustriell smie med snekkerverksted. Smia er bygd opp på tunet med bygninger fra Østlandet og formidler det førindustrielle smed- og snekkerhåndverket. Den skal også være en arena for opplæring og tradisjonsoverføring. Og som sagt, originalen finner du på Vestre Borge i Skoger.»

Smia på Vestre Borge.

Sandesokningen Magnus Wammen fra Tuft har hatt bygningen som del av et prosjektarbeid i studiet Tradisjonelt bygghåndverk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Er vi heldige møter han oss ved smia og deler sin kunnskap med oss.

Mer informasjon om turen og om påmelding kommer på nyåret. Dere som var påmeldt i 2020 vil få tilbud om å delta for ledige plasser tilbys øvrige medlemmer etter først til mølla-prinsippet. Om påmelding i historielaget gjelder: «Selv om påmeldingen er bindende vil det kunne forekomme at noen melder avbud. Innbetalt deltakeravgift refunderes hvis plassen(e) kan fylles opp fra ventelisten eller på annen måte.»

Har du spørsmål allerede nå må du gjerne ringe turkameratene Jan Sundby Ekeberg, mobil 4155 4045, eller Jan H. Skramstad, mobil 9572 4744.

Smia på Norsk Folkemuseum på ettersommeren 2020:

17. februar

Quiz-kveld på
Imjelt Golf

31. mars

Årsmøte på
Sørvangen

29. mai

Vestskogdagen
2022